

IV MONITORING RADA REGULATORNIH TELA, DRŽAVNIH ORGANA I KOLEKTIVNIH ORGANIZACIJA ZA ZAŠTITU AUTORSKOG I SRODNIH PRAVA

REGULATORNA TELA

1. *Republička radiodifuzna agencija (RRA)*

1.1. RRA je 6. maja, na dan izbora, naložila kablovskim operatorima u Srbiji da zbog kršenja predizborne tišine obustave emitovanje prvog programa HRT-a, OBN-a i „Koperenikus 3 - Svet plus“, preneo je B92, pozivajući se na agencije Beta i Tanjug. „Programi tih televizija su prekinuti u mrežama kablovskih operatora jer su emitovali sadržaje kojima su kršili predizbornu tišinu“, rekao je Tanjugu zamenik predsednika RRA, Goran Karadžić. Karadžić je naveo i da će kablovski operatori moći da nastave sa emitovanjem programa tih televizija u 20 sati, odnosno po završetku predizborne tišine. Internet portal dnevnog lista „Blic“ javio je da je RRA, takođe zbog kršenja pravila predizborne tišine, oko 19.15 sati, privremeno prekinula emitovanje Studija B, a spisku kablovskih stanica za koje je kablovskim operatorima naloženo da ih isključe iz ponude, navodno je pridružen i BN. Isto se ponovilo i u nedelju, 20. maja, na dan održavanja drugog kruga predsedničkih izbora, kojom prilikom je Savet RRA saopštio da je na osnovu izveštaja stručnih službi utvrđeno da je kablovska televizija „Koperenikus 3 - Svet plus“, u više navrata grubo prekršila predizbornu tišinu, te da je u tom smislu naloženo operatorima kablovsko-distributivnih sistema da programi koje distribuiraju moraju da budu usklađeni sa propisima koji regulišu predizbornu tišinu.

Zakonom o izboru narodnih poslanika propisano je da su izborna propaganda preko sredstava javnog obaveštavanja i objavljivanje procene rezultata izbora zabranjeni 48 časova pre dana održavanja izbora i na dan održavanja izbora do zatvaranja biračkih mesta. Ova odredba shodno se primenjuju i na predsedničke, kao i na lokalne izbore. Obaveza poštovanja izborne tišine propisana je i Kodeksom ponašanja emitera, i Opšte obavezujućim uputstvom radio i televizijskim stanicama (emiterima) u predizbornoj kampanji za lokalne, pokrajinske i republičke skupštinske izbore, izbore za predsednika Republike i izbore za nacionalne savete nacionalnih manjina. Ono što, međutim, ostaje nejasno, jeste osnov po kome je RRA nalagala kablovskim operatorima da obustave distribuciju bilo kog programa. Naime, RRA je ovlašćena, u skladu sa Zakonom o radiodifuziji, da izrekne meru privremenog oduzimanja dozvole za emitovanje programa. Ova mera, međutim, u konkretnom slučaju nije izrečena, niti je mogla biti

izrečena, i to iz dva razloga. Prvo, njeno izricanje podrazumeva postupak i uslove predviđene članom 63. Zakona o radiodifuziji, između ostalog da emiter, i pored izrečenog upozorenja, nastavi da ne izvršava odredbe Zakona o radiodifuziji ili propisa donetih na osnovu njega ili ne poštuje uslove predviđene dozvolom za emitovanje programa, ili ne postupi po merama za otklanjanje učinjenih povreda koje je Savet utvrdio u izrečenom upozorenju. Drugo, isključivani su i kanali koji se u Srbiji ne distribuiraju na osnovu dozvola izdatih od strane RRA, konkretno terestrijalni kanali iz susednih zemalja (HRT iz Hrvatske, te OBN i BN iz Bosne i Hercegovine). Njihovo reemitovanje u Srbiji regulisano je ratifikovanom Evropskom konvencijom o prekograničnoj televiziji. Ova konvencija, naime, predviđa da države potpisnice, među njima i Srbija, osiguravaju slobodu izražavanja i informisanja u skladu sa članom 10. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, garantuju slobodu prijema, i na svojim teritorijama ne ograničavaju reemitovanje programskih usluga koje su u skladu sa odredbama ove konvencije. Ova Konvencija predviđa mogućnost privremenog obustavljanja reemitovanja, ali i to samo u slučajevima nastavljenog kršenja Konvencije u jednom dužem vremenskom periodu nakon obaveštenja o tome upućenog državi iz koje se konkretan program emituje. Što se tiče kablovskih operatora, oni svoju delatnost obavljaju po režimu opšteg ovlašćenja u skladu sa odredbama Zakona o elektronskim komunikacijama i Pravilnika o opštim uslovima za obavljanje delatnosti elektronskih komunikacija po režimu opšteg ovlašćenja. Nijedan od ovih propisa ne predviđa mogućnost izdavanja naloga operatorima da obustave emitovanje nekog konkretnog programa. Kršenje predizborne tišine ne ispunjava ni uslove za zabranu distribucije propisane članom 17. Zakona o javnom informisanju. Zabrana distribucije se, naime, može odrediti jedino ako je to neophodno u demokratskom društvu radi sprečavanja: poziva na nasilno rušenje ustavnog poretka, narušavanja teritorijalnog integriteta Republike, propagiranja rata, podstrekavanja na neposredno nasilje ili zagovaranja rasne, nacionalne ili verske mržnje koje predstavlja podsticanje na diskriminaciju, neprijateljstvo ili nasilje, a od objavljivanja informacije neposredno prethodi ozbiljna, nepopravljiva posledica čije se nastupanje ne može sprečiti na drugi način. Međutim, i u takvom slučaju, odluku o zabrani distribucije može doneti jedino sud, i jedino na predlog javnog tužioca.

2. Savet za štampu

Komisija za žalbe Saveta za štampu odbila je žalbu Ksenije Radulović, selektora Sterijinog pozorja, podnetu povodom teksta „Molijer – pisac ljubavnih poroka“, objavljenog 18.5.2012. godine u „Večernjim novostima“. Komisija je našla da „Večernje novosti“ u ovom tekstu nisu prekršile odredbe Kodeksa novinara Srbije. Podnosilac žalbe, Ksenija Radulović, smatrala je da su objavljivanjem spornog teksta, inače intervjua novinarku Vukice Strugar sa pozorišnim rediteljem Egonom Savinom, prekršene odredbe kodeksa koje se odnose na istinitost

izveštavanja i novinarsku pažnju, kao i „plasiranjem klevete u formi pitanja“. Odbijajući žalbu, Komisija je, međutim, izrazila zabrinutost zbog primećene tendencije da „Večernje novosti“ prilikom izveštavanja o Sterijinom pozorju u velikom broju slučajeva ne poštuju pravilo da se čuje i druga strana, kao nespremnosti redakcije da omogući iznošenje drugačijeg mišljenja.

Sporno pitanje Egonu Savinu u intervjuu objavljenom u „Večernjim novostima“, glasilo je: „Vaša predstava „Bunar“ ušla je u selekciju ovogodišnjeg Sterijinog pozorja, nekada prestižnog festivala čija se selekcija gotovo više i ne komentariše. Kao da su svi od njega digli ruke?“ Članovi Komisije za žalbe ispravno su ocenili da je novinarka, postavljajući pitanje sagovorniku, iznela svoj vrednosni sud, a ne činjenicu. Ovu presudu navodimo u izveštaju upravo zbog uvek aktuelnog pitanja podele sudova na vrednosne i činjenične. Pogrešna kvalifikacija vrednosnih sudova kao činjeničnih, i dalje se isuviše često sreće u odlukama srpskih sudova, te je u tom smislu konkretna odluka Komisija na višem nivou od prosečne sudske odluke. Ostaje, naravno, za žaljenje, nedostatak odluka Komisije o kojem smo i ranije pisali, a koji se ogleda u tome da su one isuviše šturo obrazložene. Dobro promišljene i dobro obrazložene odluke Komisije, mogle bi postati uzor i putokaz sudovima, te faktor pozitivnog uticaja na njihovu praksu u medijskim sporovima, što je mogućnost koju bi Komisija trebalo da pokuša da iskoristi.

DRŽAVNI ORGANI

3. *Ministarstvo kulture, informisanja i informacionog društva*

Udruženje novinara Srbije, Nezavisno udruženje novinara Srbije, Asocijacija nezavisnih elektronskih medija i Poslovno udruženje Lokal Pres, u zajedničkom saopštenju objavljenom 4. maja, tražili su od Ministarstva kulture informacije o sudbini konkursa za sufinansiranje medijskih projekata u 2012. godini. Naime, pet konkursa za sufinansiranje projekata i to: programa iz oblasti javnog informisanja, programa u oblasti javnog informisanja na jezicima nacionalnih manjina, programa elektronskih javnih glasila sa sedištem na Kosovu i Metohiji, programa u oblasti informisanja osoba sa invaliditetom i programa u oblasti javnog informisanja pripadnika srpskog naroda u zemljama regiona, raspisano je još 1. novembra prošle godine, a rok za podnošenje prijava istekao je 1. decembra 2011. Komisije, čiji spisak članova nije objavljen na sajtu ministarstva, po nezvaničnim informacijama, završile su rad još u martu, i od tada se čeka potpis ministra da bi rešenja bila objavljena. Ministarstvo kulture, informisanja i informacionog društva, nijednom rečju nije obrazložilo zbog čega se rešenja ne donose.

Tek nakon objavljivanja zajedničkog saopštenja medijskih i novinarskih udruženja, 8. maja doneta su i objavljena rešenja o raspodeli sredstava po raspisanim konkursima za sufinansiranje projekata - programa elektronskih javnih glasila sa sedištem na Kosovu i Metohiji, programa u oblasti informisanja osoba sa invaliditetom i programa u oblasti javnog informisanja pripadnika srpskog naroda u zemljama regiona. Za preostala dva konkursa, za sufinansiranje projekata - programa iz oblasti javnog informisanja i programa u oblasti javnog informisanja na jezicima nacionalnih manjina, rešenja o raspodeli sredstava doneta su 15. maja i objavljena na sajtu ministarstva 18. maja, da bi nakon samo dva sata bila povučena bez ikakvog obrazloženja. Do kraja perioda na koji se ovaj izveštaj odnosi, rešenja nisu ponovo objavljena, što daje povod ozbiljnim sumnjama u regularnost konkursa. Takođe, neprimereno kašnjenje sa objavljivanjem rezultata, pa posledično i sa zaključivanjem ugovora i dodeljivanjem novca, ozbiljno dovodi u pitanje i realizaciju preloženih projekata, a imajući u vidu razmere krize koja potresa medijsku scenu, i opstanak pojedinih lokalnih medija kojima su sredstva sa ovih konkursa izuzetno značajna.

KOLEKTIVNE ORGANIZACIJE ZA ZAŠTITU AUTORSKOG I SRODNIH PRAVA

4. Organizacija muzičkih autora srbije – Sokoj

U Ljubljani je 31. maja održan regionalni sastanak društava za kolektivnu zaštitu autorskih muzičkih prava, na kome su pored organizatora, slovenačkog SAZAS-a, učestvovali i hrvatski HDS-ZAMP, bosanski „Sine Qua Non“, crnogorski PAM, makedonski ZAMP i Sokoj. Kako je saopštio SAZAS, na sastanku je dogovoreno zajedničko delovanje u celom regionu u cilju unapređenja autorskoppravne zaštite. Sokoj je saopštio da se razgovaralo i o trenutnoj situaciji u regionu koja se odnosi na zaštitu autorskih prava, kao i o brojnim teškoćama u radu društava. Tema sastanka bili su i problemi vezani za neplaćanje autorskih naknada od strane korisnika, zatim pitanja promena zakona i sankcija za njegovo nepoštovanje. Na sastanku je dogovoreno da se izrade regionalni komparativni prikazi tarifa, članstva i upravljanja. Istaknuta je potreba za promotivnim aktivnostima sa autorima, medijima, ali i carinskim službama i ministarstvima unutrašnjih poslova.

Podsetimo, u Srbiji je Zakonom o autorskom i srodnim pravima predviđeno da se prilikom određivanja tarife uzimaju u obzir tarife kolektivnih organizacija država čiji je bruto društveni proizvod približne vrednosti bruto društvenom proizvodu Republike Srbije. U tom smislu, najava pravljena komparativnih prikaza tarifa svakako jeste dobra vest, koliko god da sve zemlje u regionu nemaju uporedive bruto društvene proizvode, te bi zapravo ovaj prvi

komparativni prikaz tarifa trebalo da bude samo početni korak u upoređivanju tarifa u većem broju država. Postojanje komparativnih prikaza tarifa samo bi moglo da pomogne u nekim budućim tarifnim sporovima, a kako bi se operisalo egzaktnim podacima i izbeglo da se tarife kao do sada, baziraju na maglovitim kategorijama, kao što su „uglavnom opšteprihvaćeni standardi“, na koje se srpska Komisija za autorsko i srodna prava pozvala odlučujući u tarifnom sporu između Sokoja i ANEM-a, kao reprezentativnog udruženja radiodifuznih emitera u decembru prošle godine.